

Santiago de Chile
Ambassadör
Oscar Stenström

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
golshanak.fatahian@regeringskansliet.se.
REF Ju2021/00355

Remissvar - Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen (SOU 2021:7)

Författningsförslagen och utredningens överväganden

Många svenska ambassader är relativt små med få utsända diplomater. Sveriges ambassad i Santiago de Chile är en liten ambassad med tre utsända och nio lokalanställda tjänstepersoner.

Svenska ordinarie val sker under en tid på året då utsänd personal roterar varför det inte sällan finns få diplomater på plats under augusti och september. Den som är myndighetschef är ibland en så kallad chargé under denna tid på året och alltså inte den ambassadör som regeringen utsett för att leda myndigheten. Så var fallet i Santiago vid de ordinarie valen 2018.

Utredningens bedömning att en person med erfarenhet (6.6.1) från röstmottagning i tidigare val alltid ska finnas på plats under röstmottagning kan sannolikt inte alltid garanteras på små utlandsmyndigheter. Skulle det bli ett absolut krav skulle en ambassad av Santiagos storlek kanske tvingats begränsa antalet tillfällen för röstmottagning. Det skulle alltså motverka de delar i utredningen som syftar till ökat engagemang av utlandssvenskar. Antalet lokalanställda är få och alla besitter inte erfarenheten att ha varit med vid tidigare val.

Om det hade varit ett absolut krav hade vi inte med säkerhet kunnat arrangera röstmottagning vid konsulatet i Valparaiso. Ett absolut krav måste därför ställas mot vår möjlighet att erbjuda många mottagningstillfällen. Att en av mottagarna vid myndigheten utses till ordförande ser ambassaden inte som något problem.

Ambassaden ser inget problem eller svårighet att göra en person som hjälper en funktionsnedsatt väljare uppmärksam på att denne har tystnadsplikt enligt 16 kap. 1 § första stycke. Utmaningen med bestämmelsen är dock att vid röstmottagning på ambassaden i Chile råder chilensk lag varför bestämmelsen enbart kan tjäna som en vädjan.

Angående avskärmningarna vid röstmottagning vill ambassaden göra följande medskick:

- Avskärmningarna har fungerat väl tidigare, men har varit för låga att flytta på eller stöta till. Ambassaden efterlyser standardiserade modeller för hur avskärmningarna ska utformas för att valsedlar ska kunna plockas utan insyn från andra. Ambassaden välkomnar samtidigt flexibilitet i förslaget.
- Synintrycket av en vallokal är viktigt och ambassaden vill uppmuntra förslag där Valmyndigheten ges tydligt uppdrag att sända material till ambassaderna som underlättar igenkänning.
- Att avskärmningar ska anordnas för sittande röstande ser ambassaden inte som något problem.
- Ambassaden ser inga problem med att kunna presentera valsedlarna på ett likformigt sätt.
- Ambassaden har inte haft problem med otillbörlig påverkan under tidigare val. Vi vill påpeka att eventuella kränkningar/hot skulle potentiellt utredas och lagföras av de lokala rättsvårdande myndigheterna och inte enligt svensk lag. Under pandemin har det i Chile varit tydligt att de rättsvårdande lokala myndigheterna varit mycket samarbetsvänliga vid de val som arrangerats av andra EU-länder.
- Ambassaden ser inte att en utlandsmyndighet skulle behöva förstärkta bidrag för att arrangera val. Nya avskärmningar skulle med enkelhet kunna täckas inom myndighetens verksamhetsbudget och då röstmottagning sker parallellt med ordinarie receptionstid då konsulär- och migrationsverksamhet personal finns på plats uppstår inga extra personalkostnader.

Synpunkter på materialet i betänkandet

Flera tjänstepersoner vid ambassaden i Santiago har arbetat under många val med röstmottagning utomlands. Vid senaste valen har ambassaden sett ett sjunkande valdeltagande i Chile.

Vi efterlyser fler och tidigare informationsinsatser för sociala medier om röstmottagning. Kommunikationsmaterialen bör vara anpassade till de olika kanaler som UD idag arbetar med. En utlandsmyndighet behöver viss egen tid för att lokalanpassa informationen.

Vid tidigare val har spridningsmaterialet inte varit tillräckligt digitaliserat för sociala medier. Mycket arbete och tid har gått åt att språk, lokal och sociala media-anpassa materialet. Ett enhetligt och modernt kommunikationspaket för att informera på ambassadens digitala kanaler bör finnas, och ännu viktigare givet den nya digitaliseringen i samhället.

Ambassaderna bör uppmanas att göra utskick på svensklistan samt notiser i UD:s applikation Resklar. Dessa kan med fördel centraliseras till Utrikesdepartementet.

Utskrift av röstkort på en utlandsmyndighet organiseras på sådant sätt att en fristående dator måste användas för att ladda ned de certifikat som Valmyndigheten kräver för systemintegration. Arbetet med externa datorer utanför UD:s ordinarie IT-system ser ambassaden som en stor brist och betydligt mindre säkert mot exempelvis en cyberattack. Arbetet med fristående datorer står dessutom i motsats till de regler som gäller vid en utlandsmyndighet där fristående datorer inte ska förekomma. Ambassaden rekommenderar därför att alla system som valmyndigheten avkräver utlandsmyndigheterna att använda ska fungera innanför RK/UD:s brandväggar och på de tjänstedatorer och skrivare som är godkända av RK-IT/UD SÄK.

Ambassaden Santiago de Chile har utöver ovan inga ytterligare synpunkter.

Santiago de Chile, 4 april 2021

Oscar Stenström
Ambassadör
Santiago de Chile